

Petrova služba (sk 9–12)

Texty na tento týden

Sk 9,32–43; 10,1–48; 11,1–30; 12,1–18

Základní verš

„A Petr se ujal slova: ‚Nyní skutečně vidím, že Bůh nikomu nestrání, ale v každém národě je mu milý ten, kdo v něho věří a činí, co je spravedlivé.‘“ (Sk 10,34.35)

Po Pavlově odchodu do Tarsu se Petr opět stává hlavní postavou Lukášova vyprávění o raném období křesťanské církve. Petr je vykreslen jako služebník putující po Judsku a okolních oblastech. Lukáš v krátkosti zaznamenává dvě zázračné události – uzdravení Eneáše a vzkříšení Tabity (řecky Dorkas), po kterých následuje příběh o Kornéliovi (Skutky 10).

Obrácení pohanů bylo v apoštolské církvi tím nejkontroverznějším tématem. Ani debaty, které následovaly po Kornéliově obrácení, vzniklé problémy nevyřešily. Až vylití Ducha svatého připomnělo Petrovi a bratrům v Jeruzalémě události Letnic a pomohlo je přesvědčit, že požehnání evangelia není omezeno jen na Židy. Mezitím se i církve v Antiochii začala postupně otevírat pro přijetí pohanů.

Tento týden se budeme věnovat také novému pronásledování, jež se odehrálo během vlády krále Heroda, a všimneme si jeho vlivu na apoštoly, kterých se dříve nedotklo pronásledování vedené Pavlem (Saulem).

Budování společenství

- ▶ *Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?*
- ▶ *Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.*

Zázraky ve službě evangelia

³⁶V Joppe žila učednice jménem Tabita, řecky Dorkas. Konala mnoho dobrých skutků a štědře rozdávala almužny. ³⁷Ale právě tehdy onemocněla a zemřela. Umyli ji a položili do horního pokoje. ³⁸Poněvadž Lydda je blízko Joppe, dověděli se učedníci, že je tam Petr, a poslali k němu dva muže s naléhavou prosbou: „Přijď rychle k nám!“ ³⁹Petr se hned s nimi vydal na cestu. Když přišli do Joppe, zavedli jej do horního pokoje, kde ho s pláčem obklopily všechny vdovy a ukazovaly mu košile a pláště, které jim Tabita šila, dokud byla naživu. ⁴⁰Petr poslal všechny z místnosti; pak poklekl, pomodlil se, obrátil se k mrtvé a řekl: „Tabito, vstaň!“ Ona otevřela oči, a když spatřila Petra, zvedla se na lůžku. ⁴¹Podal jí ruku a pomohl jí vstát. Pak všechny zavolal, i vdovy, a vrátil jim ji živou. ⁴²Zpráva o tom se rozšířila po celém Joppe a mnoho lidí uvěřilo v Pána. (Sk 9,36–42)

Osobní studium

Přečti si verše Sk 9,32–35. Jaká je podobnost mezi Ježíšovým zázrakem zaznamenaným v L 5,17–26 a uzdravením Eneáše? Proč mělo podle tebe toto uzdravení tak velký vliv na další události v daném regionu?

Navzdory stručnosti záznamu o uzdravení Eneáše nám tato událost připomíná známý příběh z města Kafarnaum, kde Ježíš uzdravil ochrnutého (Mk 2,1–12 a L 5,17–26). Dokonce i detail s lůžkem je podobný. Eneášovo uzdravení mělo obrovský vliv na další události nejen v Lyddě, ale i v přímořské rovině Sárón.

Přečti si text Sk 9,36–43. Uvažuj nad událostmi Tabitina vzkříšení. Jak bys reagoval na podobnou zkušenost ty?

Tabita byla věřící žena a lidé v jejím okolí ji milovali pro její štědré skutky a dary, kterými sloužila druhým. I příběh jejího vzkříšení se podobá zázraku, jaký vykonal Ježíš při vzkříšení Jairovy dcery (L 8,41.42.49–56). Svědkem Ježíšova zázraku byl Petr. Podobně jako Kristus, i Petr všechny požádal, aby opustili místnost (porovnej Sk 9,40 a Mk 5,40). „Poklekl, pomodlil se, obrátil se k mrtvé a řekl: „Tabito, vstaň!““ (Sk 9,40)

Ačkoli apoštolové udělali mnoho zázraků, ve skutečnosti šlo o Boží skutky, které se děly prostřednictvím apoštolů (Sk 5,12). Podobnosti s Ježíšovými zázraky mohly věřícím tehdy – a nám dnes – připomínat, že nezáleží ani tak na tom, kdo je Božím nástrojem, ale na míře a ochotě jeho podřízení Bohu (J 14,12). Když Bohu dovolíme, aby nás použil pro věc evangelia, mohou se dít velké věci. Petr nejenže vzkřísil Tabitu, ale tento zázrak vedl k obrácení mnoha věřících v Joppe (Sk 9,42).

Aplikace

Někteří lidé mají pocit, že kdyby viděli skutečný zázrak, stejně jako lidé v Lyddě nebo v Joppe, i oni by uvěřili a obrátili se. Ale přestože zázraky někdy některé lidi skutečně přivedou k víře, v Bibli je mnoho příběhů těch, kteří viděli zázraky, ale neuvěřili. Na čem by tedy měla být založena víra člověka?

Evangelium pro všechny

25Když chtěl Petr vejít, vyšel mu Kornélius vstříc, padl na kolena a poklonil se mu. 26Ale Petr jej přinutil vstát a řekl: „Vstaň, vždyť i já jsem jen člověk.“ 27Za rozhovoru vešli dovnitř a Petr shledal, že je tam shromážděno mnoho lidí. 28Promluvil k nim: „Dobře víte, že židům není dovoleno stýkat se s pohaný a navštěvovat je. Mně však Bůh ukázal, abych si o žádném člověku nemyslel, že styk s ním poskvňuje nebo znečišťuje.“ (Sk 10,25–28)

Osobní studium

Po vzkříšení Tabity se Petr zdržel delší dobu v domě koželuha Šimona (Sk 9,43). V Cesareji, vzdálené asi čtyřicet kilometrů od Joppe, žil v té době římský setník Kornélius. On i jeho rodina věřili v Boha, ačkoli formálně nebyli stoupenci judaizmu a Kornélius byl stále neobřezaným pohanem. Bůh mu však dal vidění, v němž ho vyzval, aby vyslal posly do Joppe a pozval k sobě Šimona Petra (Sk 10,1–8).

Přečti si text Sk 10,9–16.28.34.35. Uvažuj o zkušenosti, kterou Petr prožil. Jaký postoj Petr nakonec zaujal? Prožil jsi i ty v životě Boží volání, kterému jsi zpočátku nerozuměl? Jak a na základě čeho ses nakonec rozhodl?

Je důležité pochopit, že Petrovo vidění se netýkalo jídla, ale lidí, jak to potvrzuje i sám Petr (Sk 10,28). Ano, událo se to kolem oběda. Petr byl hladový a hlas ho vyzval, aby zabíjel a jedl. Bůh však prostřednictvím tohoto vidění nechtěl odstranit rozdíl mezi čistými a nečistými zvířaty. Bůh chtěl Petra naučit, že evangelium je dobrou zprávou pro všechny lidi.

Záměrem tohoto vidění bylo prolomit Petrův odpor vůči pohanům. Petr předpokládal, že pokud vstoupí do Kornéliova domu a bude s ním stolovat, poskvrní ho to a nebude moci přijít do Boží přítomnosti nebo jej oslavovat v chrámu. V prvním století se židé z Judska a okolních oblastí snažili neobřezaným pohanům vyhýbat. Tento postoj podporovala i tehdejší teologie. Byl tím však překroucen význam existence Izraele jako národa, který měl celému světu zprostředkovat poznání pravého Boha.

Jelikož obřízka byla znamením Boží smlouvy s Abrahamem, Židé se vyhýbali neobřezaným pohanům a opovrhovali jimi. Bez toho, aby pohané přijali obřízku a stali se Židy, nemohli mít v žádném případě účast na požehnání smlouvy. Takový postoj však byl neslučitelný se skutečným smyslem Ježíšovy smrti. Křesťané se tomu měli již brzy naučit.

Aplikace

Přečti si texty Tt 2,11; Ga 3,26–28 a Ef 2,11–19. Co se z těchto veršů dozvídáme o tom, komu je určeno evangelium? Proč je špatné, když mají křesťané předsudky založené na etnické příslušnosti vůči jakékoliv skupině lidí?

Dar Ducha svatého

¹⁵*Když jsem k nim začal mluvit, sestoupil na ně Duch svatý, jako už na počátku sestoupil na nás.*
¹⁶*Tu jsem si vzpomněl na to, co řekl Pán: „Jan křtil vodou, ale vy budete pokřtěni Duchem svatým.“*¹⁷*Jestliže tedy jim Bůh dal stejný dar jako nám, když uvěřili v Pána Ježíše Krista, jak jsem já v tom mohl Bohu bránit?“* – ¹⁸*Po těch slovech bratří už nic nenamítali, ale velebili Boha: „Tak i pohany povolal Bůh k pokání, aby dosáhli života!“ (Sk 11,15–18)*

Osobní studium

Text Sk 10,44–48 odhaluje velmi důležitý moment v historii rané církve. Poprvé jeden z apoštolů kázal evangelium neobřezaným pohanům. Na rozdíl od věřících ze skupiny *helénistů*, *hebrejové* – apoštolové a křesťané z Judska – nebyli připraveni přijmout do církve pohany, kteří uvěřili v Krista. Jelikož Ježíš byl Mesiášem Izraele, mysleli si, že evangelium má být hlášáno Židům – blízkým i dalekým. Pohané by podle nich měli nejprve konvertovat k judaizmu a až potom by je mohli přijmout do společenství víry. Jinými slovy, na to, aby se pohané mohli stát křesťany, museli by se nejprve stát židy. Právě takové uvažování křesťanů ze Židů se mělo brzy začít měnit.

Dar jazyků, který dostal Kornélius a jeho domácnost, byl jasným a viditelným znamením, že Bůh je ochotný udělat pro obrácené pohany, kteří přijali Krista, totéž, co pro židovské učedníky o Letnicích (Sk 2). Bylo by proto chybou vyžadovat od pohanů, aby nejprve přijali židovskou věrouku. Bůh nikoho v otázce spasení neupřednostňuje – židé i pohané jsou si před Bohem rovni.

Přečti si text Sk 11,1–18. Jak na Petrovu zkušenost v Cesareji reagovali apoštolové v Jeruzalémě? Jak bys asi na jejich místě reagoval ty? Zdůvodni svůj postoj.

Předsudky vůči pohanům se formovaly v židovství velmi dlouho. I proto křesťané z Jeruzaléma později kritizovali Petra za to, že jedl u stolu s neobřezanými lidmi. Zdá se, že se více starali o dodržování židovských obřadních pravidel než o spasení Kornélia a jeho rodiny. Mohli se bát, že pokud církev opustí židovské, léty osvědčené způsoby chování, bude se to vysvětlovat jako odmítnutí židovské víry. To by v jejich očích mohlo vést nejen ke ztrátě Boží přízně, ale sami by se ze strany Židů vystavili stejné kritice a nenávisti, které způsobily Štěpánovu smrt.

„Kristova církev vstoupila do zcela nové etapy své činnosti. Dveře, které mnozí obrácení židé před pohany zavřeli, měly být nyní otevřeny dokořán. Pohané, kteří přijali evangelium, měli být postaveni na roveň židovským učedníkům, aniž by byli nuceni podrobit se rituálu obřízky. (AA 136; PNL 77)

Podobně jako o Letnicích, i v tomto případě prožili obrácení lidé zkušenost mluvení jazyky, které dosud neznali. Tato varianta je pravděpodobněji než mluvení nějakými extatickými nebo nebeskými jazyky. Rozdíl byl jen ve smyslu těchto událostí: zatímco apoštol měl tento dar zacílit na celosvětovou misi, v případě Kornélia šlo o potvrzení toho, že Boží milost působí i mezi pohany.

Aplikace

Proč je důležité nesoudit to, čemu nerozumíme? Co je podle tebe důležitější: dodržování pravidel, nebo záchrana člověka? Jak bys svůj postoj vysvětlil někomu, kdo s tebou nesouhlasí?

Církev v Antiochii

¹⁹Po smrti Štěpánově nastalo v Jeruzalémě pronásledování. Ti, kteří se odtud rozprchli, dostali se až do Fénicie, na Kypr a do Antiochie; slovo evangelia však zvěstovali jenom židům. ²⁰Ale někteří z nich, původem z Kypru a z Kyrény, začali po svém příchodu do Antiochie zvěstovat Pána Ježíše také pohanům. ²¹Moc Boží byla s nimi, a velké množství lidí uvěřilo a obrátilo se k Pánu. ²²Zpráva o tom se dostala k sluchu církve v Jeruzalémě a bratří poslali do Antiochie Barnabáše. ²³Když tam přišel a spatřil, co se z milosti Boží děje, měl radost a povzbuzoval všechny, aby ve svém rozhodnutí setrvali a zůstali Pánu věrní. ²⁴Byl to muž dobrý, plný Ducha svatého a víry; a tak bylo mnoho lidí přivedeno k Pánu. (Sk 11,19–24)

Osobní studium

Po obrácení Kornélia se Lukáš na chvíli odpoutává od Petrovy služby a ve svém vyprávění se zaměřuje na postup evangelia mezi pohany.

Přečti si text Sk 11,19–26. Co se událo, když uprchlíci z Jeruzaléma přišli do Antiochie?

Tato část jedenácté kapitoly se vrací k Pavlovi pronásledování z osmé kapitoly. Zatímco dosud se evangelium šířilo především v Judsku, někteří věřící helénisté, kteří museli pro pronásledování opustit Jeruzalém, rozšířili evangelium i za hranice Judska.

Lukáš věnuje výjimečnou pozornost městu Antiochii v Sýrii, kde uprchlíci začali kázat evangelium všem lidem. A mnozí z nich se opravdu rozhodli přijmout víru v Krista. Ježíšovo pověření ze Skutků 1,8 se tedy začalo uskutečňovat prostřednictvím křesťanů – helénistů.

Díky úspěšnému působení církve v Antiochii se apoštolové v Jeruzalémě dohodli vyslat tam Barnabáše, aby zhodnotil situaci. Když si Barnabáš uvědomil obrovské možnosti pro zvěstování evangelia, zašel za Saulem do Tarsu a přivedl ho do Antiochie s vědomím, že právě on může být pro toto dílo obrovským přínosem.

A Barnabáš se nemýlil. Během roku, který spolu strávili v Antiochii, mohlo evangelium slyšet množství lidí, z nichž většina byli pohané. Jelikož středobodem života věřících byl Kristus, právě v Antiochii se jim začalo poprvé říkat „kristovci – křesťané“ (Sk 11,26). Biblický text naznačuje, že je takto začali nazývat lidé mimo církev – velmi pravděpodobně s posměšným záměrem, protože věřící se mezi sebou nazývali „bratři“ (Sk 1,16; 9,13), „učedníci“ (Sk 6,1), nebo dokonce „svatí“. V době vzniku knihy Skutků se pojmenování „křesťané“ stalo běžným a rozšířeným (Sk 26,28). „Křesťan“ znamená následovník nebo přívrženec Krista.

Aplikace

Jak ty sám vnímáš pojmenování „křesťan“? Co pro tebe osobně znamená, že jsi křesťanem? Jak se tvoje křesťanství projevuje? Žil bys jinak, kdybys nebyl křesťanem?

Pronásledování za krále Heroda

¹V té době král Herodes krutě zasáhl proti některým bratřím. ²Mečem dal popravit Jakuba, bratra Janova. ³Když viděl, že si tím získal židy, rozkázal zatknout také Petra. Byly právě velikonoce. ⁴Zmocnil se ho, dal ho zavřít do vězení a hlídat čtyřmi strážemi po čtyřech vojácích. Chtěl ho po velikonocích veřejně soudit. (Sk 12,1–4)

Osobní studium

V 12. kapitole se Lukášova pozornost věnuje opět situaci v Judsku. Dozvídáme se o pronásledování křesťanů během vlády krále Heroda a o násilné smrti Janova bratra Jakuba. Herodes chtěl připravit o život i apoštola Petra.

Zkus si představit situaci rané církve, jak nám ji přibližují úvodní verše, a uvažuj o tom, jaké problémy museli řešit první křesťané a jaké problémy řešíte ve vašem sboru dnes.

Král Herodes, o kterém se zde hovoří, je Herodes Agrippa I., vnuk Heroda Velikého (Mt 2,1). Herodes Agrippa vládl v Judsku v letech 40 až 44 po Kristu. Díky projevované zbožnosti si ho jeho židovští poddaní oblíbili – zejména skupina farizeů. Jeho pokus získat si u Židů přízeň pronásledováním apoštolů dokonale zapadá do obrazu, který o něm máme z jiných zdrojů.

Poprava apoštola Jakuba se ukázala jako velmi účinný způsob naplňování Agrippových cílů, proto chtěl popravit i Petra, jehož zatkli a uvěznil. Vždy ho hlídali čtyři vojáci – ke dvěma byl připoután řetězy a dva hlídali vchod. Taková přísná bezpečnostní opatření byla velmi pravděpodobně nařízena i proto, aby se neopakovala situace, kdy Petr a Jan zázračným způsobem z vězení unikli (Sk 5,17–20).

V noci, která předcházela plánovanému soudu nad Petrem, byl apoštol opět nadpřirozeným způsobem z vězení vysvobozen (Sk 12,5–18).

Lukáš pak zaznamenává osud krále Agrippy, který zemřel v Cesareji (Sk 12,20–23). Mnozí odborníci se pokoušeli určit příčinu královy smrti (zánět pobřišnice, žaludeční vředy či dokonce otrava), Lukáš však velmi jasně říká, že v pozadí královy smrti byl Boží soud.

Aplikace

Jakub byl zabit, Petr vysvobozen a Herodes čelil Božímu soudu. V některých případech jsme svědky spravedlnosti, v jiných se nám to tak nezdá. To vše nás učí, že nemáme odpovědi na všechny otázky. Proč není jednoduché přijímat vírou skutečnosti, kterým nerozumíme? Jak se to dá naučit?

Podněty k zamyšlení

„V desáté kapitole knihy Skutky apoštolů je zaznamenán další případ pomoci nebeských andělů, jejímž výsledkem bylo obrácení Kornélia a celého jeho domu. Čtème tyto kapitoly [8 až 10] a věnujme jim mimořádnou pozornost. Můžeme se z nich naučit, že nebesa jsou křesťanovi zapojenému do služby záchrany duší mnohem blíží, než by si mnozí mohli představit. Z těchto textů bychom se měli naučit i to, že Bůh věnuje pozornost každé lidské bytosti. Proto bychom měli ke každému bližnímu přistupovat jako k jednomu z Božích nástrojů, které používá k završení svého díla na zemi.“ (6BC 1059)

„Když se církev modlí, Boží věc bude pokračovat a jeho nepřátelé budou spět k zániku – ačkoli to církev nezabaví utrpení a mučednictví. Lukáš je velmi reálně přesvědčen o vítězství evangelia. Ukazuje, že ačkoli Boží slovo se nedá spoutat, jeho služebníci mohou trpět v okovech.“ (Marshall, Howard I.: *The Acts of the Apostles*. Grand Rapids: Eerdmans, 1980, str. 206.207)

Otázky k rozhovoru

1. *O Kornéliovi je napsáno, že byl „zbožný, s celou svou rodinou věřil v jediného Boha, byl velmi štědrý vůči židovskému lidu a pravidelně se modlil k Bohu“ (Sk 10,2). Je zřejmé, že Boží Duch konal své dílo v Kornéliově srdci mnohem dříve, než měl možnost setkat se s Petrem. Co se můžeme naučit ze skutečnosti, že Kornéliova zbožnost dala Bohu příležitost, aby ho zasáhl poselstvím evangelia?*
2. *Vraťte se společně k závěrečné otázce z pondělí: Co z vašeho kulturního, sociálního a politického kontextu může vyvolávat národnostní a etnické napětí, kterému by se křesťané měli vyhýbat? Jak můžeme získat nadhled nad společenskými vlivy?*
3. *Navzdory utrpení a bolesti se Pavlova honba za pronásledováním křesťanům obrátila v dobré: uprchlíci, kteří přišli do Antiochie, začali kázat evangelium všem lidem, nejen židům. Povzbuďte se navzájem zkušenostmi, při kterých Bůh obrátil vaše utrpení a bolest v požehnání.*
4. *Jakub byl jedním z nejbližších Ježíšových učedníků (Mk 5,37; 9,2; 14,33). Přesto jako první z dvanácti zemřel mučednickou smrtí. Najděte další biblické příklady lidí, kteří nespravedlivě trpěli. Co nám to může objasnit o problematice utrpení?*

Praktický závěr

- ▶ *Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?*

Podněty k modlitbám

- ▶ *Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.*
- ▶ *Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?*
- ▶ *Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.*

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy: